

De la două ori în săptămână: **Joi** și **Duminică**; era când va profunde importanța materiilor, va fi de trei ori de patru ori în săptămână.

Pretul de prenumerație.

pentru Austria:
pe un an întreg 8 fl. v. a.
diugetate de un an 4 fl. v. a.
patru ani 2 fl. v. a.
pentru România și străinătate:
pe un an întreg 12 fl. v. a.
diugetate de un an 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondintii ai nostri, si de a dreptulu la Redactiunea Stationsgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa corespondintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau speditiunea; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi. Era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunturi si alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetitiile se facu cu pretiu scadutu. Pretiul timbrului câte 80 cr. pentru unu data se anticipa.

Invitare de prenumerație

la
„ALBINA”
pentru alu IV-lea patru ani de anu, ce incepe la 1. octombrie, cu pretiurile si in conditiunile de pana acuma, precum se vedu acelea insemnate in fruntea foii. —
Redactiunea.

Budapasta, in 10 oct. n. 1874.

Ni jace pe mesa programu a partiei magiare pentru *nedependinta*, adeca — sciti, absolutu a autonomiu, respectivmintu a *suveranitate* a Ungariei, si totu o data cetimu prin foi apelulu acelei partite catra poporu, prin carele explica si justifica acea programa.

Este rezultatulu epistolei — marelui patriotu *Ludovicu Kossuth* de asta vera, despre care actu s'a amintitu ceva pucinu in foia noastra, fora ca se fie urmatu o apretuire formale si essentialu din partea noastra, — nu ca n'am fi vrutu, seu n'am fi aflatu oportunu a face atare, ci simplu, pentru ca redactorele se afla in calatoria, ocupatu cu multe alte stuciu, ér asupra unei cestiuni de natura atatu de delicata — locutientorii sei nu se sentiau chiamati a se pronuncia.

Si totusi — asiá credemu, ca starea lucrurilor in tiea, politicu domniloru facia de noi, atmosferu plina de materiu periculose, — sunt motive, cari nu ni voru permite a ignora acelu actu memorabile, cu atatu mai apertu miscarea spiritueloru, ce a provocatu acelu puctile magiare, si noua grupare de partite, ce — cma si inca mai are se urme — pe acia si in ascunsu.

Lumea noastra nationale si-va aduce a minte de faimelu si chiar elucubratiunile ce se publicau mai asta ierna despre desbateri si statoriri in clubulu nationale alu deputatiloru nostri dela Dieta, in privintu a unoru dechiaratiuni si respectivmintu manifeste din partea partitei nationali-opositionali, cari dechiaratiuni si manifeste totusi pentru atunci nu se publicara, fora ca acelu incidinte se fie fost explicatu si motivatu mai de aproape.

Noi insemnamu, ca obiectulu principale alu scrupuiloru nostri de atunci — privia tocmai cestiunea *nedependintei*, si astadi deveni chiar in stricta coatin-gere cu indemnulu si originea partitei magiare nationale pentru *nedependinta tiei*. Desvoltagea lucruriloru pre acestu terenu, in acosta directiune deci, vrendu-nevrendu noi, canta se ne interesedie catu de curendu si catu de multu si se ne faca a reveni la actele ce asta ierna le puseramu la o parte pentru motivulu neoportunitatii.

Acestea premitiendu, din programu a partitei de *nedependinta*, carea are trei puncte, citamu alu 2-lea, ce cuprinde essintu a si suna:

„Ungaria se fie de sine statatoria, se forme die unu statu ungurescu nedependinte, carele se-si pota regula afacerile sale fora nici unu amestecu strainu, carele se aibe cea mai deplina autonomiu — nu numai pe terenu administratiunei civili, ci se pe alu resbelulu si finantieloru, alu referintieloru internationali si pe tote terenele economiei nationali.”

Adeca Ungarie, ea insasi de sine luata, se forme die unu statu suveranu. Acestu a este intielesulu adevratu in pucino cuvinte. —

Er — din apelulu catra poporu citamu urmatorele:

„Noi conosecemu atatu sublimulu, catu si dificilulu problemei nostre — in mediloculu depredatiunii materiali, intru carea a devenitu patru a prin oblegamintele cu usuretate luata asupra sa, cari oblegaminte chilanescu poterea nationalei, i impedece desvoltagea — in mediulu unei decaderi morali si a unei coruptiuni infricosiate, cari se verira in societate si cari — precum acelea corpulu, asiá aceste inveniendia sufletulu nationalei.”

Deca asupra punctulu principale din programu — trebuie se ne mai socotimu, pana se ne pronunciamu, apoi asupra citatulu punctu din apelu — nu potemu de catu se ni descoperimu cea mai completa aprobare a adevratulu pronunciatu. —

Telegrafulu din *America*, a nume din *New-York*, aduce unu admirabile esemplu delibertate si constitutiunismu domnescu, de care — vai ce bine potu se profite demni nostri magiare — nu imitandu-lu, caci de multu ei l'au prevenitu si chiar intrecutu! ei — invocandu-lu spre justificarea loru, pentru d'a dovedi, ca — asiá este, asiá trebuie se fie adevratu a libertate constitutiunale — domnesca!

Telegramu, datatu din 8 oct. suna: *„Se reparta oficialminte, ca in statulu Alabama cei albi au decisu, a impedece cu forta pre negri dela votu, pentru alegeri, deca acesti a, negrii adeca, nu voru vota cu ei. Bande armate de albi cutriera orasiulu pentru acestu scopu.”*

Ah, domne, ce lucru mandru! De nevoia bucuosu, egala indreptare politica negriloru, chiar casi domni nostri magiare la 1848 — *iobagiloru*, adeca sclaviloru loru albi, chiar si celoru nemagiare; dar acuma, candu vedu ca negrii incepu a se folosi de dreptulu loru, dupa alu loru, ér nu dupa alu domniloru interesu, acuma — tiranii albi depusera mascu a *liberali*, si — se pusera cu armu a mana a silii pe — sclavii loru emancipati, ca se *votedia* numai cu ei, seu se nu votedie de feliu.

In tocmai cum facu domni magiare la noi si cu noi, cu sclavii loru de odenióra — la alegeri!

Dar — totu este o mica, inse destulu de mare diferentia, aceea, ca — precandu telegramele de aceasi dia din *Washington* ni anuncia, cumca de acolo in data s'a transmisu unu regimentu de soldati in contra tiraniloru albi si spre aperarea dreptulu negriloru, si totu de o data s'a ordnatu tragerea in judecata criminala a calcatoriloru de lege: la noi, in contra tiraniloru nostri albi, pururi in daru se facu prin noi sclavii loru albi — ori-ce aretari, in daru se ceru ori ce inteveniri judeciali!

Da, da: si magiarii au venitu din alta parte a lunei a ne cuceri pre noi, ca si albi tirani din *America*, spre a cuceri pre coloratii indigeni, mai sporindu acosta classe de sclavi prin bietii arapi, adusi in lantia din *Africa*: dar totusi potestatea de statu in *America-de-nord*, precum se vede, are altu sentiu, alta reconosiinta de dreptu pentru sclavii sei emancipati.

Si — acestu a este alu nostru argumentu, pre care lu-recomendamu domniloru de susu, specialminte — nobilulu d. c. *Szapary*, desclinitu cu privintia la cele intemplete in fostu a granitia militare, atatu la alegerile pentru Dieta, catu si decurendu, cu ocaziunea caletoriei lui *Babesiu* prin cerculu seu electoralu. —

O voce magiara — pr éca- racteristica!

„Magy. Politika” este organulu aristocratiei magiare, celei mai eminente. Ideiele ce propaga acestu organu — sunt sufletu din sufletu de domnu mare. Aci tronedia spiritulu lui *Sennyai*, a celui mai sumetiu magnatu dintre toti magnatii de sub coronu santului *Stefanu*.

In acestu organu de unu timpu incoci se publica unu lungu siru de articli — de rebus omnibus et quibusdam aliis — cum este dicatu latina. Multe memorabili si — multe forte bine nimerite cuprinde acesti articli — despre statulu nostru modernu si vietu a publica in acestu statu — desiuchiatu!

In alu X-lea dintre acei articli interesante, publicatu in nrulu de marti in 6 octombrie, se vorbesce despre stergerea batului si — despre *invetiamentu obligativu*! Nu place naltulu aristocratu magiaru nici unu, nici altu!

Audiendu acestu cineva, va socoti ca — este gluma. Dar e cea mai serioasa serio-sitate.

Aristocratu magiaru se mira, cum s'a potutu sterge la noi pedepsu a batului, *„mai nainte de ce la poporulu nostru de rondu loculu temerei var fi ocupatu luminarea priceperii si nobilitarea vointei!”*

Apoi merge magnatulu nostru oblu a dovedi, ca — *„rusticus non honestate ducitur, sed baculo movetur.”* Adeca, ca — pe tieranu nu-lu porta omenia, ci lu-indupleca batulu! Va se dica, domniei sale mari nu i vine la socota stergerea batului — numai pentru ca poporulu a se *„nuncie vimentu et ducunt nobile.”*

Ei bine, d'apoi ca — de aceea s'a decretatu *invetiamentu obligativu*, — va observu pote cetitoriulu. Si omulu nededatu a senti cu animu a si a cugeta cu mintea de domnu, i se va paré, ca — este o contradicere, o nelogica in postulatu — d'a se introduce érasu pedepsu a batului si — d'a se sterge seu relaxa invetiamentu obligativu. Apoi lucrulu nu este tocmai asiá. In privintu a invetiamentu mariu sa, dlu de la *„Magy. Pol.”* dice multe adeverate si bune; caci elu areta, ce absurda este maimutiarea instructiunei oblegative la noi dupa — *Sassonia*, cu carea tieru noastra, referintiele si poporale, de feliu nu se potu asemena!

In doue directiuni „domnulu domnu — si dupa noi, ageru distinge necesitatea roale de — formelu vane, de lucrulu fora nici unu folosu practic in instructiunea de diosu a poporulu. Si despre acestu curmamu d'a mai atinge la acestu locu altu, de catu ca se susciene, cumca invetiamentu generalu oblegativu de câte 8—9 luni pe anu ajunge pentru copilasii pon la 10 ani; ér pentru cei de la 10 ani in susu pon la 14 este si posibilu si practicabile, dar si mai folositoru atare invetiamentu numai de câte 3—4 luni de ierna; mai de parte — ca sciintiele de propusu in scolele poporali se se reduca la cele practicamente mai necesari, catu de pucine, pentru de a se invetia catu mai usuru si bine!

Acestea postulate le subscriemu si noi, nota bene, relegandu celo lalte la scolele de dominece, etc. etc.

Altu este — cu pedepsu a batului.

Dlu celu mare — ni spune *necesarile domniloru, avutiloru, proprietariloru — cu poporulu, cu servitorii loru — in lipsu a dreptulu de batu*, — din causu a firesce — a lipsei de cultura si bunavointia la poporulu de servi!

Ei, dar *necesarile seracime, ale poporulu servitoriu domniloru* — cu domni, pentru neculturu, neumanitatea, brutalitatea accetora — ore se se treca cu vederea?!

Ore in timpulu libertatei magiare de astadi — unde se areta si chiar constata mai

mare stricatiune morale, mai multu cinismu, si materialismulu ponu la dobitocia — in care parte ore inflore mai multu, mai batetoriu la ochi, intre poporulu de diosu, seu la clasile mai de susu?

Noi — de o suta de ori am doveditu, ca degenerarea tuturoru sentiuriloru bune — de susu vine, si — prin esemplu se propaga in diosu. Tote nedreptatile, tote afronturile legii si moralei — provinu de la domni si de la protegiatii domniloru, totu asemenea culti cu si ei.

Deci noi tienemu, ca — deca aristocratia noastra, dupa a sa psihologia si pedagogi, tiene batulu de instructore, apoi se-i cere aplicarea mai antaiu, si in mesura mai agera, pentru *clasiile domnesce*, incependu de — susu in diosu cultivandu si moralisandu de la capu spre piciora. Aci ar fi logica, deca argumentulu domnescu este seriosu. —

Ca de inchiaiere mai luamu notitia pre scurtu si despre alu XI-lea articlu totu a acelei voci magiare, intru carele se constata ca unu ce redicatu peste tota dubietatea, cumca rasu a magiara — nici chiar diosu in poporu nu se sporesce de feliu prin nasceri, apoi se cerea causu a sterpitiunii femeiei magiare si — aceea, in conformitate cu opiniunea unoru consultate celebritati medicali — se explica din *muncu a cea grea, peste mesura multa si obositia a famei magiare* — la poporu a nume.

Nu dicemu, ca — explicatiunea este fora totu temeulu; dar candu autorulu afirma, ca — *lucrativitatea femeiei magiare este tocmai in contrastu cu lenea femisiloru romane* si slave, cari siedu si odihnescu dupa cuptoriu, atunci nu potemu de cata se comparatiunemu pe magnatu! Caci este — nu numai peste totu conosciuta, ci chiar de proverbu in tieru intréga — *neobosita* a lucrativitate a femeiei romane, carea pre candu in economi a de campu implinesce tote casi unu barbatu, apoi totu d'o data prevede si casu cu tote cele trebuintiose si — nu este fora lucru nici in mersulu si venitul de la campu, ma nici noptea la intunerecu, candu asemena torce si indrug, etc.

Cu unu cuventu, lumea asiá scia, ca *faptura* mai straduitoria, mai neobosita, mai multu si mai greu ocupata de catu femeia romana — abia mai assiste sub soare. Deca deci femeia romana pentru acosta cauza totu nu se privece de stérpa in mesuru a celei magiare, credemu a fi evidentu ca, intru acosta imprejurare nu pote jacea tota causu a sterpitiunii femeiei magiare, ci trebuie se fie inca alta causa mai essentialu.

Noi — si in acosta privintia potemu se fimu mai pucinu preocupati, si deci ni vom spune observatiunile nostre mai sincere. Si la noi in unele parti, desclinitu in comitatulu *Temesiului* si partile vecinu cu elu, femeia romana de vr'u 10—15 ani in coci, se dovedesce — rea mama, reu sportoria de familia si natiune. Apoi despre serbiu din *Banatu* — cine nu scie ca — nu se immultiescu, ci scadu din anu in anu pre vedute, in catu deca va tiene totu asiá, li se pote cu certitudine precalculu totalu a disparore!

Ei, — sciti domniloru magiare unde nu se immultiescu nici romanulu si nici serbulu? Acolo, unde demoralisarea poporulu si specialminte a femeiei este mare si generalu.

Tramiteti, domniloru magiare, pre scrutatorii vostri in comitatulu *Temesiului* si in partile *Banatului*, locuite de serbi, si voru afla — *memoralu a calma*, o memorala ce se latiesce de susu, adeca dela domni — in diosu, spre poporu! Apoi poporale se demoralisedia — ce e dreptu — din diferite cause, mai iute si mai vertosu in sa, candu — dupa portarea conducatoriloru seu sepanitoriloru loru politici si bisericesci — perdu *credintu a in Diosu*, in *dreptate*, in *omenia*. Prin acestu totu d'o data se perde iubirea catra genulu omenescu; astfelu si sentiulu de detorintia catra fami-

lia si neamu! Cercati aci secretele femeiloru si veti afla prin ce peccatoase si periculoase moduri se facu ele sterpe sistematecamente!

Ore poporul magiaru — nu cum va se afla devenitu in acosta situat une? — Noi nu a imu positivu; ce seimu inase e, ca domni magiari si cu unelte lor magiarone, prin portarea loru facia de poporul nostru romanu, a nume si mai vertosu in centrulu Banatului, intr'adeveru ne-au adusu la acosta — trista si nefericita dogă.

La poporul magiaru pote se fie causa succesivei sterpiti generala si degenerarea sa ca „noia” in acosta parte a lumii. dupa periodulu trecut de aprupe un'a mia de ani in pamentu strainu. Cestiunea este de resortulu lui Darwin, si noi nespecialisti cum suntemu, nu potemu decatu a reflecta la aparitiuni.

Subscriemu de altmintro cu ambe manele admonitiunea magnatulu de la „Magy. Pol.” cãtra guvernul, ca se se ferisca d'a nu ura dãrile d'pa pamentu; cãci prin atari urecãri totu ingreuna sãrtea tieranulu si sporesce maltratarea femiei cu lucru pr multu, care — de buna sãma, nu pote se fie princiosu prãsirei poporulu.

Da; greutatea vietii — nu este indemnu de sporire familiare; da, asiã este: domni de la potere atãta storca prin dãrile mari — poterile poporulu, in cãtu in fine vrendu a mantu patria, vor vedea de iortata de poporale ei istorice si devenita prãda coloneloru straine!

Da; acestu biciu ageru — guvernulu magiaru pe deplin a meritatu, ca se-i po-nãca pe langa urechia, de cumva dualismulu dragutiulu de elu — nu-lu va fi si asurditu, pre cum l'a orbitu! —

Din Bucovina.

28 sept. n. 1874.

„... Bucovina, dupa ce se unu cu sceptululu Nostru, se puse mai antaiu sub administratiune militara, apoi se unu cu Galitia.... Resultandu in sa din esperintiã castigata, cã diferentiã limbii, a dateneloru si usuriloru, nu ficu dorivera o contopire cu Galitia, de aceea am redicatu Bucovina in anulu 1848 la rangulu de Ducatu si i-am datu autonomia administratiunii, nou de la 1860, de a impreunã Bucovina cu Galitia — n'a reusitu, am stabililo in gratia pentru totu de-ãun'a.”

Acestea sunt cuvintele proprie ale Diplomei Imperatesce din 9 decembrie 1862, prin care proclamandu-se si stabilindu-se autonomia politica si resp. administrativa a tierii nostre, i se dede ei pe langa o ocaruire administrativa propria, adeca ne dependinte de Galitia, ci numai de a dreptulu de la Viena, si o dieta autonoma, o marca propria de Ducatu, marcã istorica a Bucovinei, Bourulu cu insemnele si emblemele ducali.

Cine nu vede si nu cunoãce din suscitãtele cuvinte Imperatesce, rostite in modulu celu mai solemn, de pe insusi escelsulu Tronu alu Austriei, cã motivele ce induplicara gratia Imperatesca, pentru de a impartasi Bucovinei autonomia ei propria, fusera consideratiunile cele mai juste si umane a insusietãtiloru natiunali si religiãse ale poporatiunii istorice din tiãra, ale poporatiunii romane, ca a unicei in tiãra „diferita cu limbã, datinele si usurile de marginasi” a Galitia, si cã prin urmarea cea mai logica, si intentiunile cele gratiãse ale M. Sale Imperatulu Francisc I. cuprinse in darea acestei autonomie, asiãderea nu poteau se fie altu ceva, de cãtu consideratiunea dormitiei si necesitãti natiunali, de a se dezvoltã si progresã elementulu romanu alu Bucovinei, intru insusietãtile sale traditionali, religiãse adeca si natiunali!

Cumca acostã asiã si numai asiã este, era nu altu-feliu, nu pote nici se fie trasu la indoiãla de cineva; cãci scie-se de lumea tãta, cumca caracterulu originale si facticu elu tierii Bucovina e unu caracteru romanu, fiindu Bucovina, asiã dicendu, mai numai ieri alata-ieri deslipita de romanã Moldova, a cãreipartedestatu, organicamente intregrãtia era. Insa spre a constãta si noi aici, cum-cã adevverulu acostã alu caracterulu per excelentiam — romanu alu Bucovinei fã si in timpurile cele mai recente chiar de insusi Escelsulu Tronu alu Austriei recunoscutu si garantatu formalmente, citaramu mai susu cuvintele „Diplomei Imperatesce” din 1862,

si-apoi mai inducemu inca doue momente, pana la supera bundantia adevverãtie, cã ultim'a si cea mai prãpeta enunãtiune asupra Bucovinei din partea supremei instantie a imperiulu Austriei, fã in sensulu si interesulu unei Bucovine, ca tiãra istorica si factica romana.

Unulu din acele momente e, cã tãte stãruintiele manecate din partea poporatiunii autochtone a Bucovinei si spriginite si din partea celor mai eminenti barbati din alte elemente ale acestei tiere intru de a castigã Bucovinei autonomia politica, au fost basate pe caracterulu genuinu istoricu si facticu romanu alu Bucovinei; prin urmare si pe postulatele imperiãse, ce le re lama in eresele natiunali ale unei poporatiuni, care dã tierii acelu caracteru istoricu si facticu romanu. Alu doilea momentu e, cã M. Sa Imperatulu Francisc Ios fu I. a si avutu par nãca gratia, a apretiu acãsa basa a caracterulu romanu alu Bucovinei ca de unica competinte, unica indreptatita precum s'a espresu acostã prin pre nãtulu indemnu de a dã acestei tiere autonomia ceruta, cu marca nationala originale. Èta cãci, ce mai cuprindo mentiunãtu Diploma Imperatesca din 1862, cum ea face istoriculu, pe carele se fundãia susu citãtele cuvinte proclamatãrie de autonomia a Bucovinei:

„Tier'a acostã (Bucovina) locuita la inceputu de Daci, apoi impoporata de coloneloru lui Traianu, pe timpurile navalirei poporulu fu cercata de Goti, Gepidi, Huni, Avari, Unguri, Tatari si alte semintii, cari lasara dupa sine numai urme de grosãvi si pustiiri. In atari imprejurãri grele, ce tienura mai la o mia de ani, poporul pamenteanu fu opritu in calea sa cãtra trepte mai nalte de cultura si trebuia se fie multiamitu, a-si scuti vietia, datinele si limbã, fugindu in intunereculu paduriloru, dupa ce cu armele in mana nu mai putu luptã in contra barbariloru navaliatori. Numai dupa ce in urm'a impreunãrei intru unu statu a sengurateceloru tenuturi, foste de abiã legate prin Principele Dragosiu, poterea poporatiunii, prin aporarea de poporale vecine, crescuse in cãtu-va, si ajunse statulu acostã sub Eroulu Stefanu celu Mare — o gloria marãtia, prin invingerile lui cele stralucite asupra inamiciloru crestinãtãii si ai civilizatiunii, de care vorbescu pana in diu'a de astadi numeroasele biserice si manastiri: Putna, Volocetiuulu, Radantulu, Sucevã, si altele mai multe.”

Dumnedieu asiã dara a voitu, ca Bucovina se fie mosã elementulu romanu, si poporatiunea ei cea autochtona si istorica, ce scelli intregi si-a aperatu acestu alu sou „talantu,” primitu dela Dumnedieu — cu armele in mane si cu sãngele seu, in contra atãtoru semintie barbare, — acea poporatiune a Bucovinei, numerice si posesiunamente precumpenitãria, semte si astadi romanesce; cãci sãnge de Romanu curge in vinele ei! Lumea o scie acostã si Tronulu Imperatescu alu Austriei constata — cum veduramu, si recunãce acostã chiar si in dilele de actadi, dupa ce adeca, se adusera — prin immigratiuni — poporatiunii mosnene mai alte fragmente de popãra straine; si recunãcandu Imperatiã Austriei caracterulu poporatiunale alu Bucovinei de unu caracteru traditionale si facticu — romanu, aretã prin acostã cu buna sãma, cum diseramu mai susu, si parintãscã bunavointia, si gratiãsa intentiune, ca acostã poporatiune istorica romana a Bucovinei, se-si afle, se-si uiba si sub auspiciile umanulu sceptru austriacu natural'a si cuventãntã respectaro intru realisarea si desoltarea sa culturala si natiunala, ca se nu devina „contopita” cu alte elemente; — se intielege de sine, cã acostã cu atãta mai pucinu, cu cãtu despre o parte, sceptululu Austriei e multu mai blãnda si mai justu, decãtu alu Turciei, sub alu carei protectoratu a fostu Bucovina mai nainte, era despre alt'a, cãci Bucovina nu e luata „cu focu si cu sabia”, ci in modulu celu mai pacificu sub sãro. —

Prin aceste pan' acã diso, vruramu se introducemu verb'a, despre unu incidente carele e astadi la noi, cum se dice, costiunea de dia, si carele pe langa acosta, cã atinge cele mai semtitãrie cordi ale animei nostre patriotice si natiunali, mai face pre fiacare si ne romanu, dara binecugeturulu. a stã la gãnduri si a ju ecã se intielesu si ce valãre morala au in gur'a fanfaronisiloru de „fidelei ai constitutiunii” din acostã tiãra cuvintele: „loialitate,” „onestitate,” „devotamentu,” „sãpunere si credintia cãtra Tronu, Monarchu,”

etc! cu cari cuvinte fluncarãdia si arunca acei berbanti pre'n tãte partile, candu e ca se-si realiseie ei niscare scopu alu loru egoisticu sãu de elica facia cu poporatiunea autochtona bucovinã. Se impartã adeca, in dilele trecut, prin intrãgã tiãra la noi, urmãtorã hãrtã tiparita, si anume:

„Intr'a 7. maiu 1875, voru fi o sutã de ani, de candu Bucovina a fost cedata Imperatiiei austriace, pe temelulu unui contractu internationalu, si a venitu sub gloriosulu sceptru alu prã luminãtiei dinastii habsburgice.”

„Acestu restimpu, destulu de scurtu in vietia tiereloru si a poporulu, a fostu de cea mai mare insemnatãtie pentru patriã nostra, care sub aripelu ocrotitãrie ale pajurã ingeminate a Austriei, sub guvernarea umana si ingritãtia a monarhiloru ei intiepti si drepti blãndi si generosi, a luatu unu sboru rapede spre dezvoltãre.”

„Binecugeturile manãse ale culturii progresive, precum si ale conessulu intimu cu unu statu mare, puternicu si asiãtiatu pe niscã temelii de dreptu si de libertate, sunt resultatulu stralucitu alu acestui restimpu de o sutã de ani.”

„Iubirea, credintia si devotamentulu Bucovinei cãtra prã luminãtia dinastia si cãtra imperiu probate de atãtea ori in dile de bucuria si de durere, sunt dovedile cele mai viue, cã se recunãscu binefacãriele cele multe, isvorite pentru tiãra din impreunãrea Bucovinei cu Austria, sunt garantiã cea mai secura, cã diu'a, care nu aduce a minte de acestu evenimentu istoricu va fi serbata cu asemenia intusiasmu sinceru.”

„Iubirea cãtra dinastia imperatesca, care fiacãra cu vivacitate in animã ficãrui Bucovinãnu, erodintã cea neclintita, care n'o imfrangu tãte nenorocirile — ori cãtu de multe ar fi ele, si devotamentulu cãtra monarhu si imperiu, sunt si remanu pentru tãte timpurile monumentulu celu mai sublimu, celu mai trainicu si celu mai netrecetãriu — de aducere aminte despre impreunãrea tierii cu monarhiã austriaca!”

„Dara si unu semnu esternu, demnu de acostã aducere a minte se cuvine se dãe espresiune scotiãminteloru poporatiunii si se fie unu testimoniu pentru deusa si nãntea generatiuniloru viitorie.”

„In capitalã tierii se se redice si se se descopere in decurgerea anulu jubelãre 1875, unu monumentu pentru aducerea a minte de serbarea impreunãrii de una sutã de ani a Bucovinei cu Austriã, ca resultatulu alu conlucãrii comune, ca simbolu alu bucuriei comune tuturor locuitoriloru Bucovinei de prin orãsie si sãte, fara diferentiã de stare si de religie si confesiune.”

„Consiliulu municipalu alu capitalei tierii, care in calitatea sa de reprezentãntu alu capitalã si a creditiunã indetãritu a luã iniciãtivã in acostã intreprinderu, si care si elu se impartãsiãscu intr' unu modu eminentu la contribuãrea baniloru necesari pentru redicãrea monumentulu, invita prin acostã cu cea mai mare amicitãtie pre toti locuitorii tierii, pre tãte comuenele si corporatiunile, ca se binevoãscã a sprijini si a ajutorã, dupa poteri si cu tãte mijlocelã de cari despuu — redicãrea unui monumentu demnu in capitalã tierii, in Cernãuti, spre aducere aminte de serbarea jubelãra a impreunãrii de o sutã de ani a Bucovinei cu Austriã, care monumentu va fi spre onãrea intregi tierii, si o espresiune vidibile a scotiãminteloru patriotice ale locuitoriloru ei pentru posteritate!”

„Sã dã Dãieu, ca acestu monumentu atãtu dupa origineã, cãtu si dupa insemnatãtieã sa, se fie si remana unu semnu netrecetãriu alu bucuriei comune, alu scotiãminteloru loiale si patriotice ale intregi poporatiunii, alu cãntãlegirii armonice, ce domnesco in tiãra, candu este verb'a de a-si manifestã iubirea, credintia si devotamentulu cãtra Austriã si cãtra prã luminãtia dinastia imperatesca!”

Cerãntã, in iuliu 1874.

In numele consiliulu municipalu alu capitalei tierii Cernãuti:

Dr. Ambros mp. primariu.

Ei bine, domniloru cu apelulu cu vorbe si frãse atãtu de dulci si frumãse diceti cã „ve scotiãntã indetãritu a luã iniciãtiã vã pentru serbarea unui jubelãre de o sutã de ani dela impreunãrea Bucovinei cu Austriã; cã voiti a face apoi unu monumentu in memoriã „netrecetãria” a serbãrei vãstre acesteiã; invitãti pre toti locuitorii tierii — atãtu la participãrea serbãrei, cãtu si la contribuãrea materialã pentru acoperirea speseloru serbãrii si monumentulu; V'am rogã inse mai nãntea de tãte, se ni spuneti: care Bucovina si care poporatiunã a Bucovinei cugeturã voi dãe in apelulu acostã alu vostru? acosta de care vorbesce Diploma Imperatesca din anulu 1862, sãcu cugeturã voi sub numele „Bucovina” acele tieri si provincie, din cari venira unii in propriã Bucovina, in sa — dupa impreunãrea ei cu Austriã? Èr — sub poporatiunea

Bucovinei intielegeti voi dãra pre acostã „unã” — intre cari pote si pre cei mai multi dintre voi inãsi-ve —??

Ce ar fi ca voi domniloru cu apelulu, se intielegeti acostã Bucovina, in pelerinãtia intr' inãsa in decursulu sutei de ani, ce vreti se o jubelãti si apoi se-i mai — puneti si unu monumentu, atunci pare -ni-se cã ve inãsiãti, un'a, pentru cã atunceã n'aveti voi trãba cu serbãrea trecãrii Bucovinei la Austriã, ci voi aveti numai cu venirea — vãstra in Bucovina; alt'a, pentru ca in casulu acostã, nu cade sutã de ani in 1875, ci credomu cã — cãvasi mai tardioru, si aceea numai succesivmente, pentru mai fiacãre familia, ba chiar si individu . . .

Èra de vorbiti voi domniloru in apelulu vostru despre acea Bucovina, despre care cu atãta umanitate si dreptate vorbesce Diploma Imperatesca mai susu citata, din 1862, apoi se oi dati voia, a vi face, si totu „cu cea mai mare amicitãtie” ulterioãre intrebãri — intr'unu altu artiã la de inãchieãre. —

L. Dunrea de diosu, in 18/30 sept. 1874.

(Babesiu in cerculu seu; continuãre si inãchieãre.) Pana se apucu firulu descrierii acelu, unde l'am intreruptu mai alata-ieri, am se reflectu; cã decandu tramisã primã parte a reportulu meu onorãtie Albine, dejã aparã unu asomenea reportu si in organulu omladinistiloru „Pancevãti” din Pãnciova, numai cãtu mai po largu si — fora reservele si moderatiunile, ce mie mi se recomandã atãtu de imperiosu decãtra onorãbilã Redactiune. Reportulu in numitã foia serba, dã espresiune libera insufletirei, cum s'a manifestatu ca, si spuno curatu, cum in mai multe locuri, la sosirea si plecãrea lui Babesiu, se trageu tãte clopotelã si locuitorii serbãtorescu inãbrãcati, cu micu cu mare, toti erau pe stradã, pe cãrea trecea conductulu. Apoi jãca o prã in semnãta rola in acelu reportu, precum peste totu in tãte de acostã natura ale serbiloru — versurile si cãntecelã poporali, ce pretotidinea inã de la alegere s'au intrudusu si se producã in onorea lui Babesiu. — Un'a numai n'a notatu amiculu serbu, aceea cã cea mai nemarginita insufletire se manifestã prin sãtele cu poporatiune amo stecãta, serba si romana, rivalisãndu aceste elemente intru uesãsiãrãrea scotiãminteloru loru. Unu cu unu satu, curatu romanu, dar satu mare, ce merse cu paradã de primire pon' la estãru, a fost tocmã Petrusãvella, la care mi-inãchãã reportulu celu da antaiu. Ei, si ce ore va fi fost causã, de poporatiunea acestui satu atãtu de tare se impulpã si se puse in paradã, esindu o parte insemnãta pon' la otãru, cu multi calcreti si multe trasure spre intempinare deputatulu seu de la dieta?

Necãsurile mari si multe, de cari se afla aci asupritu bietulu poporu — dãra mai reu ca aiuriã!

Poporul a intielesu — pana si despre òrã sosirii lui Babesiu; deci cu cãtu cine-va mai multu s'ar fi incercatu a-lu impedeã intru darea de cursu liberu scotiãminteloru sale, cu atãta acesteã ar fi pruptu mai cu veemintã. Dar apoi — a audã multelã si amarelã planãsor: ale acestu poporu in contra antistiei locali, pentru administrãrea rea si nelegale; desperãtele veierãri pentru zadarnicã tutãtoru recursuriloru la locurile mai nalte; conflictele si neintielegerile cu unulu dintre preotii locali, mãcar cã mai bune si seure dotãtiuni preotiesci ca acelu — abiã se afla unde-va in tiãra! — a audã atãtea planãsori si vaierãri — din partea chiar a seracimeii, a recunãce indreptãtirea lorã, si — a nu potã procurã in data ajutoriu, — este amaru si sfãsiãtoriu pentru omulu cu anima. Si aci mangãierile si svaturile lui Babesiu — vai ce pucinu balsamu erau pe multelã rãne, deschise si sãngerãnde ale bietulu poporu!

Dupa petrecere de o òrã, Babesiu prin modicoolu multime de mii, celu incunjurã, petrecutu de urãrile de sanãtate ale acestei multimi, plecã mai de parte — spre Dobritia, cu planulu d'a prescurtã obositorã calãtoria si d'a trage pe manãtia dupa mediãtia la Vlacovetiu, pentru repãusu d'o dia, ca òspe alu Ilustrãtãtiei sale dlui Georgiu de Mocioni. In caleã cãtra Dobritia se abãtu pentru unu micu patãriu de òrã — ne-astãptãtu la Ferdinu, satu curatu serbescu, unde iute fruntãsiã cu preotimea accursãra spre salutãre-i; in cãrendu, erã tocmã la mediãtia, sãstã la Do-

britia, unde poporul lu-asteptă pe séra; dar fiindu chiar tergu de tiéra, multimea de afara din tergu, lume de prin tóte pãrțile Banatului, ba pana si din Unadióra, audindu de sosirea lui Babesiu, pe locu se transpuse la cortelulu acestuia in mediloculu satului, apoi se incepù serbatúrea, se improvisá unu prandiu bunu, cu toaste si cantári de bucuria, cari — numai prin plecarea amatului óspe, pela 5 óre dupa mediadi, se curmá. Mai nainte de plecare Babesiu vorbi multu — despre multe, cu poporul, mai vertosu cu unii fruntasi ai poporului si cu preotimea locale, carea se intrecea cu poporul intru manifestarea de amóre si aderentia cu veneratiune; aci Babesiu d'o suta de ori fù prochiarnatu de — „tata alu poporului,“ care lu-apera colo susu, si — vine la elu diosu, ca se véda cum traiesce elu in serac'a sa, ca se-i cunósca necesarile si buciurile si se se impartásiésca de ele! Aci se veti vodé o pornire pompósa si scomotosa, cáci o mica lume erá pe picioru si — clopotele sunau in turnulu bisericeii, pivele duraiu, caii cáleretiloru renchediau, ér multimea strigá — „jivi-o“ si „se traiesca!“ din tóte poterile.

Caletóri'a se indreptase spre Ilancea, cam inderstru de la directiunea de pana aci; la mediloculu drumulu Ilancenii, toti serbi, esiera cu tóta pomp'a spre intempinare si conductulu candu intrá in satu erá grandiosu. Naintea casei comunali poporul asteptá adunatu; Babesiu descinse aci, si dupa-ce fù salutatu de primariu si de primulu proprietariu mare alu locului, li respunse multiamindu-li pentru distins'a primire si spunendu-li motivulu venirei sale, care este ca se se convinga in persóna despre aceea cá: cum se semte poporul fost granitariu — sub stepanirea civile de doi ani, sub legea si constitutiunea ungréscá?

Atát'a a trebuitu poporului! Aiba unulu inchieiá, candu altulu luá cuventulu pentru d'a si descoperi dorerile animei naintea increditului seu aperatoriu. Dar despre puntele gravaminali voiu vorbi la urma.

Babesiu trase la casele marilor proprietari, fratii Nicolici, unde se pregatise conaculu si o cina boierésca pentru 40 de persóne, cu unu lussu si o pompa si vivacitate cum numai la serbiu cei avuti se póte vedé.

Manedi, vineri in 13/25 sept. de cu deminétia, Babesiu petrecutu de mare multime, cu o ceta de calareti innainte si cu unu lungu siru de carutie dupa sine, plecá catra Alibunariu, satu mare, cu poporatiune romana si serba si centrulu cercului de acestasi nume. La medilocu de cale jace satulu de asemenea mare si curatu romanu — Seleusiu, cu biseric'a cea vestita, sufragita de celebrulu nos. pictore academicu Nicolau Popescu, despre ce de mai multe ori a scrisu „Albina.“ Sosindu Babesiu aci, trase deci la biserica, dar curendu affá, cá — nime in satu nu sciá, nime nefindu informatu de venirea sa, sfara de primariulu, unu dusmanu aprigu alu poporului, carele deci scunsesese si el!

Biseric'a fù acuma iute deschise si Babesiu cu cortegiulu seu intrá in ea; dar abia incepù a cautá si admirá maréti'a pictura, candu poporul implù biseric'a si prorupse in cele mai amare cuvinte de indignatiune, pentru cá i s'a tainuitu venirea multu doritului seu deputatu dictale. Dóra si necasulu din acéta intemplare va fi fost caus'a, de poporul cu o inversiunare desperata continuá a-si plange multele si grelele necesari si suferintie, incátu Babesiu peste o óra trebui sé stée si se-lu asculte si se-lu mangaié. Aci a fost, unde Babesiu a trebuiu sé auda — in faci'a santului altariu — din gur'a poporulu — cá „Dieu nu-e dreptate sub legea si stepanirea magiara!“

„Dar bine, omeni buni, de unde acéta credintia la voi? Cine ve invétia la acést'a?“ — asiá intrebá Babesiu.

Respunsulu fù — din tóte pãrțile — cu tota oterirea:

„As á ni spunu domnii si slugile loru; asiá ni aréta faptele loru! Toti ni dicu, cá — dreptate sub acéta lege si stepanire numai pre bani se dá!“

Acestea audiendu, Babesiu de repetite ori in tonu inaltu, in faci'a altariului incredintia pre poporu si lu-pofti sé spuna fie-cáru in ochi, cá — „blestemati si fora de lege sunt oti acsia, cari prin faptele séu vorbele loru a-

ducu pre poporu sé crédo, cumca sub legea tierii si stepanirea de astadi a Regelui nostru — nu se capata dreptate de cátu pre bani!“

Eca asia. Babesiu, urgisitulu domniloru magiari, elu sé vina a li salvá onóra legiloru si stepanirii naintea poporulu!!

Apoi — sé nu merite Babesiu — ur'a si persecutárele, cu cari lu-petrecu domnii magiari si organele loru diu'a si nóptea?!

Hai, hai, Seleusieniloru, tieneti minte, candu Babesiu alu vostru, naintea altariului santei si mandrei vóstre biserice s'a pusu bunu pentru legile si dreptatea domniloru; o sé vedeti, curendu, cum o sé-i resplatésca domnii! —

In fine Babesiu a adusu poporulu a minte, cá Popescu, care li-a infrumsetiatu biseric'a, cum nu póte fi mai de asiá, nici pona astadi nu si-a primitu intréga sum'a ce i se cuvine, pre candu elu din Roma li-a tramisu si patru icónce ce li promisese pe de asupra.

La aceste betii ómeni au respunsu injurandu pre primariu, carele — dispune de bani, dar atát'a reutate pórtá la anima, incátu icóncele tramise de Popescu din Roma la adres'a aceliu — nu li-a primitu, ci le-a returnatu, de unde au venit, cu cuventulu cá, elu nu stá in legatura cu nimenea din Roma!! — Pona la atát'a merge maliti'a acestui primariu; — spre rusinea lui fie disu, cá — nu este romanu, ci uniculu serbu din Seleusiu, in contra cáruu inse tóte plansorile — pona la comitatu — nu ajunsera nemica, ba chiar promisiunile de ajutoriu, ce ocaionalminte facù supremulu comite Herteleny la faci'a locului — inea remasera fora succesu!

Ajungendu Babesiu dupa aceea la Alibunari si afindu pre pretorele cercului, capitánulu Payer aci, i enará cele esperiate la Seleusiu si i rogá intrevinere in caus'a lui Popescu cu primariulu, cea-ce dlu pretore promise cu tóta bunavointi'a.

Nici in Alibunari, poporul nu erá informatu despre timpulu sosirei lui Babesiu, sciá inea cá are sé sosésca si astfelu curendu se aduná, ba se adunara multi si de prin alte comune, anume din Sanu-Mihaiu, dar timpulu inaintandu catra mediadi, ér Babesiu grabindu pentru unu prandiu scurtu la Carlsdorf, dupa ce fù salutatu de poporu si petrecù ca o diumetate de óra cu poporul si cercetá biseric'a si pre parochulu romanu, petrecutu de unu banderiu in pripa adunatu, intre vivatele multimei plecá mai departo.

De aci incolia am sé fiu fórtu scurtu.

Carlsdorfulu este satu — frumosu si mare nemtiescu. De aci Babesiu n' a avutu nici unu alegotoriu; si asiá decá Babesiu cu cortegiulu seu a trasu aci la prandiu, a fost — pentru ca sé póta mancé iute si sé grabésca mai de parte. Dar — si intre nemtii, numiti deákisti — multu esto nemultiamirea cu starea de astadi a administratiunei, apoi — erá si aci tocmai tergu de tiéra: deci cátu se lati faim'a despre sosirea deputatulu Babesiu, ospetári'a la carea se affá elu, in data incepù a se impoporá, si — nu lipsiau nici nemtii! Babesiu inea cátu ce prandi se mestecá puocinu prin poporu, vorbi cu unulu si cu altulu cáte-va cuvinte si apoi — plecá prin Nicolintu si Ulma, ultimele locuri ale cercului seu despre acéta parte, la Vlaicovotiu.

In ambele numite sate, ambele fórtu mari, celu d'antaiu romanu, ér celu de alu doilea — serbescu, Babesiu gasi pre pretorele cercului, dlu Ostoiciu, cu pandurii sei inarmati — la panda, asteptandu-lu chiar ca pre unu Róssa Sándor cu band'a sa, oprindu espresu ori-ce adunare mácar a trei inisi din poporu si ori-ce apropiare a „alegotoriloru liberi“ de deputatulu loru! Poporul inea, informatu fiindu despre venirea lui Babesiu, lu-asteptá — fia-care familia naintea casei sale, salutandu-lu cu tóta reverintia.

In Nicolintu trei panduri se postasera naintea santei biserice; — de buna séma dlu pretore va fi auditu despre cele petrecute in biseric'a din Seleusiu si — se va fi temutu, sé nu intre cumva si aci Babesiu in biserica, dupa elu poporul, si apoi — in faci'a altariului sé-si verse dorerile animei amarite asupra tiraniloru sei!

Destulu cá, Babesiu vediondu acéta — necalificabile portare a organeloru stepanirei, se abatu numai la unulu dintre preoti spre a constata terorismulu domnescu, apoi si-continú calea mai de parte, curendu fiindu ajunsu si intrecutu de dlu pretore si cu pandurii sei,

cari din sarite grabiau cu trasurile loru spre a-lu preveni si a-i face asemenea parada in Ulma.

Nota bene: ambele aceste din urma comune se affa in comitatulu Timesiului, unde — precum se scia in tóta tiér'a, nelegiurile si violentiele oficiali inflorescu ca nicairia, — de buna séma, pentru cá in fruntea comitatulu stá dlu Ormos, cáruu i place a se considerá de filosofu!

In Ulma Babesiu nici n'a intratu, cáci — conoscendu furia poporulu serbu, se tomca, nu cumva presentia sa sé provóce isbucnirea acelei furie si — dóra chiar versare de sange. Si asiá si-propusese, manedi a se abate aci de la Vlaicovotiu, care nu este decátu o mica diumetate de óra departe.

Fiindu manedi, sambata in 14/16 sept. tomca diu'a crucii, Babesiu — fora prein-sciintiare veni si facù visitele, cu cari detoriá preotiloru si unoru fruntasi; dar pandurii dlui Ostoici inea totu erau aci, pazindu pre poporu de — áblegatulu loru!!!

Astfelu s'a terminatu acéta escursiune si respective vediatu a unui deputatu dictale la alegotorii sei, a unui „parinte alu patrioi,“ („hon atyja!“) cum se numescu deputatii dictali in Ungaria!

Astfelu organele publice, constitutiunali, prin portarea loru faptea — splicara si ilustrara naintea ochiloru poporulu — multu laudat'a si in tóta lumea bucinat'a libertate constitutionalé magiara!

Ei bine, la „Albina,“ decá care-va alu nostru din tabor'a nationale, ar fi spus'o séu presupus'o acést'a din capulu locului, foile domniloru ar fi disu, cá este o malitia infernalé. Acuma dupa-ce se intemplá, si dupa-ce esi la lumina: foile domniloru, ori-cáte luara notitia, fora nici o reserva apróba si affa cá procedur'a poterii a fost legale!

Apoi — mai avemu noi, nationalii opositionali — lege si dreptu in patri'a nóstra strabuna?!

Dar — én sé incheiamu, mai spunendu numai: a) — ce propriamente a cautatu si a affatu Babesiu in cerculu seu electoralé? — b) de ce propriamente s'au temutu si ce au vrutu sé impedece domnii?

Dintre 48 de sate si resp. orasie a cerculu seu electoralé cu 95,000 de sufletu, Babesiu a cercetatú 24, diumetate, calatorindu crucislu, dintr'unu capetu pan' la altulu; pretotindeniá a intrebatu — pre poporu si pre inteliginti'a sa: decá sub administratiunea magiara credu, cá li se vor poté deslegá cele multe gravaminu spre multumire, pre calea propusa de cei patru deputati ai granitiei in conosecutulu proiectu de revolutiune de la 11 maiu a. c.? Si — respunsulu pretotindeniá a fost mai unanimu, cá — apretiuicscu bun'a vointia si staruintia a deputatiloru granitiei, dar cá — dupa esperintiele de tóte dilele — n'au nici o sperantia, ci — cá „ar doré restituirea granitiei, sub Imperatulu, cum a fost; cáci a fost de o suta de ori mai bine asiá si mai dreptu!“

Acést'a domnii magiari, mai alesu cei de diosu — bine a trebuitu sé o scie, si — éta caus'a, pentru carea ei — chiar in modu violinte, barbaru si scandalosu, se pusera a impedece convenirea lui Babesiu cu poporul!

Cele lalte pretinse cause — sunt numai nisece preteste si scorniri miserabili; pretestu este, cá — Babesiu si cu ai sei, ar fi conarariu alu constitutiunei, séu tocmai alu patriei, si — scornitura miserabile e, cá s'ar fi intentionatu a se inscená contra-demonstratiuni scomotóse din partea poporulu — facie de manifestatiunile oficiali domnesci, ce tocmai pre acelu timpu se faceau MSale la Aradu!

Caletóri'a lui Babesiu a fost formalminté promise, si tocmai pre acestu timpu statorita — inea de la alegerea din novembre 1873.

Babesiu si-a implinitu cuventulu si si-a ajunsu scopulu; prin brutalitate domnii loru — l'a ajunsu inea mai eclatantminté, l'a ajunsu indoitu si intreitu. Poporul a vediatu cu ochii.

Multe alte consideratiuni si constatári lo lasu pentru alta ocasiune. — M. . .

Societatea acedemica romana.

In siedinti'a de la 1. sept. u. a. c. se continuá desbaterea asupra cun-seutei propunerii a lui Odobescu. Punctulu alu 2-lea din acéta propunere, dupa o scurta desbatere, se primi astu-feliu redésu: „Din articli lessicografici,

in cari se splica cuvintele limbei, sé lipsésca pe vittoria discussiunile si polemicele asupra etimologiei, originii si intielesulu dicieriloru. Intielesulu sé se dec in cuvinte pucine, dar bine cumpanite si cuprinditórié. Etimologi'a sé se arete numai candu e ne-indoiósa séu celu pucinu fórtu probabile.“

In urm'a acesteia se incepù desbaterea asupra punctulu alu 3-lea din propunerea lui Odobescu. Acestu punctu se referese la neologismi. Desbaterea asupra acestui-a se continuá — pre langa deslegarea si a altoru cestiuu de di, ce le vom amentí mai la vale — si in siedintiele de la 2—4 sept. n. Ionescu, splicandu sonesulu acestui punctu, compará apoi dictionariulu cu glosariulu la liter'a D. Elu areté, cá multi neologismi, introdusi in dictionariu, nu sunt justificati, asiá: *dolor* in locu de *durere*, *de le manure* in locu de *desdemnare*, *defatigare* in locu de *ostenire*, *decursu* = *debatutu* in locu de *scuturatu*, *decurtare* in locu de *scurtare*, *deferenare* in locu de *deslocare*, *defluore*, *defodere*, defosu etc. Asemenea accentuá, cá unor'a s'a datu semnificatiuno grosita, precum: *dolosu* nu insémna *proditoriu*, ci *pururea fraude*, etc. Aréta apoi, cá multi s'au imprumutatu nu din latin'a classica si multi articli sunt pré pucinu desvoltati. Dupa acesteá trece la glosariu si aréta, cá aci se affa intruduse multe cuvinte de origine neindoiósa romana, precum: *osebira* latinesce *obsepire* etc. In urm'a acestora Ionescu se resume: Terminii cei noii sé respunda la o ideia precisa, neologismii — cari se vor pune in dictionariulu academiei, sé se justifice, apoi sé li se dee adeverat'a semnificatiune si totu de a un'a sé se iec din classicitate ér nu din bas'a latinitate, in fino sé nu li se alteredie inticlesulu prin acceptiuni gresite. Cere apoi: pastrarea archaismiloru celor ce sunt de preferitu neologismiloru, scoterea din dictionariu a neologismiloru nejustificati si strapunerea din glosariu in dictionariu a cuvintelor de origine romanésca neindoiósa.

La acesteá reflectá Laurianu. Elu recunoscu, cá unii articli sunt pucinu desvoltati, inea areté cá redaptorii au fost necesitati, a se restringe, cáci societatea li a impusu, ca lucrarea sé nu se cstinda peste 150 de cóle. Aréta apoi, cá unii neologismi s'au indrudusu in dictionariu din respoptu facie de derivatelo ce le avemu, asiá: *dolore* pentru *matrea dolorósa*, capu de opera italianu, si pentru cá va sé adoptámu *condolintia*, *indolintia*, etc. — ér altii s'au intrudusu, pentru cá s'a disu in societate, cá sé se indroduca toti terminii ce s'au scrisu pana aci in vr'o carte romanésca apoi — dice dlu Laurianu — chiar eu am scrisu, cam de vr'o 30 de ani, *silogismu*, *decurtatu*. Reflecta apoi cá cuvintelor s'a datu semnificatiunea adeverata, asiá *dolu* nu insémna numai *fraude*, ci la Virgiliu in *Aeneid'a* a 6. vine si in sensulu de *proditiune*. In fine sustiene, cá cuvintele nu sunt de a se luá numai din classicitate, de-óra-ce noi avemu si din latin'a rustica, media si infima, asiá: *focus*; *clasificare*, *specificare*, *falsificare* etc. Sustiene in urm'a acestora, cá o greu a statori regule generali pentru acestu punctu, si cere de a luá la essamene rigurosu cuventu dupa cuventu, fiindu a se delaturá atátu dintre neologismi, cátu si dintre archaismi, cei ce sunt barbari.

Se modificá punctulu 3 din propunerea lui Odobescu in urm'a acestora, si se primi redésu in modulu urmatoriu: „Cuvintele nóue, cari se justifica prin necesitate, d'a esprime unu objeptu séu o ideia nóua séu o nuanctia nóua de intielesu, si cari sunt formate dupa firea limbei, fie din limb'a labina, fia din limbele sorori séu si din limb'a vechia romanésca, acelea sé se tréca in dictionariu, indicandu-se, pre cátu se póte, epoc'a intrebuintárii loru. Sé se tréca asemenea si terminii de arti si sciintie, adoptati in limbele classice si in cele moderne.“

In aceste siedintie s'a cetitu si referad'a comisiuniloru insarcinate cu facerea respunsulu lui raportulu D legatiunii si asupra bugetulu, luandu-se mai multe dispusetiuni potrivite in diverse cestiuu. —

Cabinu, la Dunare, in septemvru 1874.

In nrulu 78 alu diariulu „Banater Post“ din Panciova, unu ipocritu plinu de cinismu, se puse a vomá prin o adeverata paschila, una védra indecata de mintiuni si scornitura, despre trecerea si potrocerea dlui Babesiu pe aici.

Acelu catielandru de corespondinte, a

cărui limba i-s'a uscatură latrandu la stele, are precum se vede tendința a scornava, d'a denunciată și suspiciună foră de a avé câtu de pucina ideia despre miserabilitate a punctului seu de manecare; căci elu, ca s'e se lingusiesca, sarutandu potiorele cutarui stepanu si ca s'e d'ee mai mare ponderositate paschilei sale, si-luă de obieptu chiar person'a mea si inca un'a a dou'a persona pre onorabila si cu totulu innocente in privint'a lucrului, mintiendu apoi pana la impertinint'a, ca — precandu petrocea Babesiu aici, amu fi consiltatu seu d'ora complotatu cu densulu n'optea despre — bunulu Ddieu mai soia — ce cause, la tot'a intemplanrea — politice, fresce măcar că tot'a lumea pre aici seie, cumca Babesiu, ca referintele delegatiunii congressuali in causele de departire ierarchica s'a abatutu pre la Cubinu — numai invitatu si intetit de noi, ca s'e se convinga odata in persona despre referintiele nostre cu serbii in cause bisericesti si complanarea loru. Atât'a este totulu.

In câtu inse acelu anonimu cu routate mistifica adeverat'a stare a lucrului, si încatu elu se teraiesce ca vermele prin secu, amblandu ca perdutu de minte dupa merite, atacandu si vatemandu infamulu person'a mea, totu d'o data provocandu-me, ca s'e proferu si s'e me justificu naintea publicului, — in ac'asta privint'a respundu deocamdata numai pre scurtu atât'a că: mai nainte de t'ote acuzantele suspiciunatoriu s'e-si redice capulu morcelitu din noroiulu denunciatiei si alu cinismului; s'e-si arete numele adeveratulu, ca s'e cunoscule ce felu de bala-balauru e celu ce me interpela si ataca; apoi indata mi-voiu d'a s'ema — nu naintea falsității sale, căci n'o mai merita naintea publicului de la „Banater Post,” ci voiu aretă tienut'a mea politica si t'ote svaturile cu cari ni-a inveninatu Babesiu in n'optea aceea!

Lu-asteptu dara pre dlu anonimu; dar — i si spunu, că — puna atunci lu-consideru de cea-ce merita, de unu ipoeritu ce ferbe si se satura din sup'a de raci, cu care se nisuesce a nutri si pre altii. — La revedere deci!

Paulu B. Botosiu
parochu rom. gr. or.

Prescurtari de corespondentie

Asupra cauzelor decaderii spiritului nationale a tenerimeii romane din Temisiora nu o data ni s'au tramesu plansori cu intetiri de a le publica, că d'ora se vor desteptă cei ce se paru a dormi somnulu de veci. Ac'ut ni vinu cu atari plansori „mai multi gimnastisi absoluti.” Credeamu, că d'ora cei chiamati se vor trefi de sene si vor paraliză reulu; de aceea amu tacutu pan' ac'ut. Numai potemu inse resiste deselor intetiri. Atingemu deci aci in resumatu cele ce ni se scriu, si speramu, că cei chiamati se vor somti aplecati, a face s'e dispara atari plansori.

Ni se scrie adeca, că sufletulu tenerimii romane din Temisiora a fost professorele de limb'a si literatur'a romana si catechetulu G. Cretianescu. Acest'a inse s'e departă din postulu seu ac'ut de patru ani. Cu indepartarea acestui-a se incep' decaderia nu numai a sentiului nationale in tenerime, ci ac'est'a fi espusa de aci nainte a nu primi nici cele mai elementarie cunoscintie nici din limb'a si literatur'a romana, nici din religiune. Caus'a acestoru rele e professorele actuale ce urmă dlui Cretianescu in postu. Ni se descrie cu cele mai negre color nepasarea si negrigint'a acestui dnu professore. Noi credemu că de astadata e destulu, că amentimu reulu si caus'a acestui-a. Atragemu inse totu odata atentiunea consistoriului concerninte si traimu in bun'a sperantia, că reulu se va delatură in celu mai scurtu tempu si pre cea mai potrivita cale. — E mare pecatu a lasă s'e se perdă in intunerecu vr'o 60 de tenori romani ce avemu in Temisiora. la diversele institute de acolo!

Poporulu de la tiera este asupritu preste mesura de catra domni cei mici. Ne'nteruptu ni se tramitu plansori asupra abuserilor de putere. Mereu am aretat domniloru gresiole loru si urmăru ce potu s'e traga dupa sene portarea loru cea nemil'osa facia de poporu. Pucini ni-au ascultat; noi inse ne implenimu detorint'a, er cei ce nu vor a audi tiepotetele poporului, aduca-si aminte, că va s'e vinu si o

ora a resbunării si atunci vai de cei peccatosi. — Din părțile *Recasiului*, ni se plangu căti-va reprezentanti ai comunei *Bucovetii* asupra abuserilor de putere a *notariulu comunale* — de origine bulgaru. Ne impartesiescu mai multe fapte, nu numai contra umanității si dreptății, ci si contra legiloru ce avemu. Asiă ni spunu, că reprezentantii comunali, ce ceru a se revidă socotile comunali, numai decătu se punu in fere si se tramitu la pretore, ca s'e-i pedepsesca; ca se esecuta tieranii pentru contributiune desi au platitu-o, — er daca roga pe dlu notariu s'e marturisescă că a primitu banii — atunci notariulu ii palmuiesce si inchide; ca cei ce fura sunt luati sub scutul notariului pre langa mita; ca servitorii comunali trebuie s'e servescă numai pre notariu, in afacerilo sale private; ca jidani sunt scutiti prin mit'a, ce o dau notariului, de la ori ce lucru comunale etc. etc. T'ote abuserilo de ac'asta natura sunt secrete publice. Plansorile asupra notariului inse nu se primescu la pretore. Este inca ceva si mai multu: protorele — odata *Iuliu Monteanu*, ac'ut inse *Muntyán Gyula*, botădia de agitatoru pre cei ce se plangu contra abuseriloru si imputernicesce pre notariu, ca pre atari „clavetitori” numai decatu s'e-i inferece in lantiri si s'e-i trameta la densulu, ca s'e-si primescă pedeps'a. Notariulu nu numai asculta, dar inca pe ori ce omu, asupra carul-a are ochi rel, lu-pedepsesce elu cu inchisore, batăi etc. si apoi lu-tramete s'e-si resbune asupra-i si pretorele. T'ote acestea sunt fapte, cari ne facu a trece din credintia in convictiunea, că administratiunea de la noi, in man'a dloru magiari, este asiatica-barbara. —

Tendința de a magiarisă si a tiené in orbă pe poporele nemagiare nu este mai multu ascunsa. F'orte adese am insemnatu in ac'asta foia, că Stapanii de magiari pe t'ote căile ne impedece in progresu si apoi fora de cea mai pucina rusinare s'bera in lumea mare, că noi stămu pre unu gradu de ciosu alu culturale. De aceea ni tienemu de detorint'a a inregistră t'ote atentatele potericileru contra progresării nostre, ca lumea s'e p'ota judecā. De astadata avemu s'e insemnāmu tendința, d'a subminia scol'a confesionale din comun'a *Aliosiu*. In ac'asta comuna romana esiste scol'a confesionale romanescă, carea corosponde tuturor cerintieloru logii; astu-feliu lipsesce ori ce pretestu, de a sterge scol'a romana confesionale si a o inlocui prin alt'a magiarisat'oria, numita comunale. Domni inse vighiēdia necontentitu asupra interesului loru, de a sugrumă pe romani. Ei se pusera de indemnara pro vr'o 3—4 nemti si jidani ce se afla in ac'ea comuna, ca s'e c'era infiintierea unei sc'ole comunali in *Aliosiu*. Acesti-a si fecera pasii necesari si primira de la ministeriu sum'a de 6040 fl. pentru redicarea edificiulu sc'olei comunali. T'ota purcederea la infiintierea si redicarea ac'estei sc'ole e necorecta si nelegale. Mai antaiu de t'ote cei 3—4 nemti si jidani din *Aliosiu* n'au atăti-a copti, căti recero legea, pentru ca s'e se infiintiedie o sc'ola comunale; apoi chiar daca ar avé unu potu s'e se infiintiedie o atare sc'ola, decătu numai la cererea reprezentantiei comunali. Strainii inse se pusera si cerura infiintierea ac'estei sc'ole, precum si sum'a de 6040 fl. fora consentimentulu reprezentantiei comunali, er domni suferira d'ripirea logii, căci se calca in favorea loru. Ac'est'a inca nu fi destulu. Pretorele *Pálffy János* se mai puse inca si sili pe romani s'e luere si ei, cu manele si cu vitele, la redicarea ac'estei sc'ole, er pre cei ce se opusera ii pedepsi f'orte aspru. Acestasi pretore fac' de se cese unu piatiu comunale pentru redicarea edificiulu sc'olei comunali. Totu elu mediloci scutirea, de o cam data, a *Aliosieniloru* de la facorea drumului de tiera, fora scirea reprezentantiei si sub conditiunea s'e luere la scol'a comunale a nemtio-jidoviloru. T'ote acestea asupriri sunt calificate de a instraină pe romani de la scol'a loru confesionale; căci pentru a-si impleni detorintiele facia de ac'est'a nu ii silcesc nime, er la sustinerea sc'olei comunali ii astrigu prin inchisore si batăi. Apoi s'e mai aiba ore domni neprecugetarea a ne numi napoiati, candu ei pe t'ote căile c'erca s'e ne

impedece in progresu? Aliosienii si-predodera caus'a unui advocatu si autorității bisericesti. Vom vedé, încatu se va poté pune frenu abuseriloru si nelegalitatiloru. —

Bibliografia: *Calindariulu „Ghimpelu”* pe 1873 cuprinde peste 10 c'ole tiparite si e ilustratu cu 24 gravure sociale si politico. Contiene, pre langa cele necesarie unui calendariu umoristicu, diferiti articli in prosa, multime de satire, poezie seriōse si umoristice, parodiele c'atoru-va cantece cunoscute si o parte literaria. Pretiulu e 2 lei n. — *Plutasiulu*, naratiune americana de Fr. Gerstăcher, traductiune de B. V. Vermontu. Pretiulu e 1 leu 50 de bani. — *Abecedariulu turco-romanu*, de Constantin Petrescu, institutorele sc'olei romane din Silistria. Editiunea prima, formatu 8°, pretiulu 2 lei. — T'ote acestea se potu procură prin ori care librară din Romania. — *Transilvania*, foia Asociatiunii Trane, cuprinde in ultimii nri 17, 18 si 19 a. c. următ'oriele materie: Procesulu verbale a' adunării generale de estu tempu, tienuta la Deva; Rap'ortele oficialiloru comitetului despre activitatea acestui-a si starea societății in decursulu aniloru 187²/₃ si 187³/₄; Relatiunile proprietății de pamentu in Tnia; Lupt'a pentru dreptu; Epilogu la documintele istorice publicate pana ac'ut; Legea pentru regularea proprietățiloru statului din Basarabia, ocupate de locuitorii colonisti si domenieni; Persecutiunea limbei romanesci de catra clerulu grecescu; Speciele de struguri ce se gasescu in vinielu din Prahova; Societatea academica romanana; Cuventulu Esc. Sale dlui presied a Asociatiunii Tnene, L. Popu, la deschiderea adunării generale de estu tempu; Procese verbali de ale comitetului; Publicarea baniloru incursi la Asociatiune, dare de s'ema si bibliografia. — Ac'asta foia cse c'ate trei c'ole pe luna si costa numai duoi fl. la anu pentru membrii asociatiunii, er pentru nemembri 3 fl. si pentru strainetate 1 galbenu cu postu-portulu. Atragemu atentiunea publicului romanu asupra ac'estei reviste interesanti si f'orte eftina si carea cu t'ote acestea e forte pucinu spriginita! —

A esitu de sub tipariu si merita interesarea tuturor pre cari ii privește — c'articic'a: „**Deprinderi in comutulu din capu, manualu pentru invetiatorii romani de la sc'olele poporali,**” lucratu prin *Emericu Andreescu*, invetiatoriu gr. or. romanu in Beregsau. Partea I. *Temisiora*, cu tipariulu lui C. G. Jorcu, 1874. — Cuprinde pagine in optavu mare 38, si se afla de vendiare la dlu autore in Beregsau, dela care se poté capetă francatu, pre langa tramitarea de 40 cr. prin asemnare postale. —

Rogare.

Avendu subscrisulu a d'a ratiociniu finale societății de lectura „*Patru Maioru*” in cestiunea portreteloru „*V. Babesiu,*” vinu prin ac'est'a rogă pre toti acei On. domni, cari au avutu bunetatea d'a luă asupra-si sarcin'a de'coleclanti, ca s'e tramita subscrisulu — alt' Postgasse nr. 1. — *negresitu* pana la 1. novembre a. c. st. n. banii pentru portretele vendute, seu esemplarielu nevendute, cari se ceru din mai multe părți.

Budapesta, 10 octobre 1874.

Pentru comisiune:

Atanasiu Barianu.

Publicatiuni tacsabili.

Concure:

Pentru statiunea invetiator'esca din comun'a *Botinesci*, protop. gr. or. alu Fagetului se escrie concursu pre tempulu de siese septemano dela prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 63 fl. v. a. in bani; 10 meti de grău, 20 meti de cucurudiu, 50 pd. de sare, 100 pd. de elisa, 12¹/₂ pd. luminări, 8 orgii de lemne, cartiru si gradina.

Doritorii de a ocupă acestu postu, au a-si tramite recursele, instruate in sensulu statutului org. bis. — catra dlu protop. *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Botinesci in 16 septemvrie 1874.

In contielegere cu dlu protopopu:

1—3

Comitetulu parochiale.

Pentru ocuparea parochiei vacanti din Comun'a *Tierova*, protopresbiteratulu *Oravitiei*, Comitatulu *Carasiulu*, se deschide de nou concursu pana in 6 octomvrie a. c. calindariu vechiulu.

Emolumentele sunt: o sesiune de pamentu de 30 jugore, 10 jugore tufa, 20 jugore dealu de fenu si aratura, unu platiu estravilanu, birulu si stol'a dela 140 de case.

Doritorii de a concurga pentru ac'asta parochia suntu avisati recursele loru — instruate in sensulu statutului organicu si adresate comitetului parochiale — ale tramite dlui protopresbiteru tractuale alu *Oravitiei*, *Iacobu Popovicu*.

Tierova, in 8 septemvrie 1875.

Comitetulu parochiale.

in contielegere cu d. protopresbiteru tractuale.

3—3

Pentru statiunea invetiator'esca gr. or. confes. romana din *Chisindia*, in Comitatulu *Aradului*, devenita vacanta, se deschide concursu pana in 29 sept. a. c. st. v. —

Emolumentele sunt: a) bani gata 200 fl. v. a. b) 10 cubule de grău; 10 cubule de cucurudiu; 30 centenarie de fenu; 12 orgii de lemne pentru focu, din cari este a se incaldi si odai'a scolare; c) cartiru liberu cu 2 incaperi, gradina mare si buna de legumi; d) venit dela mortii etc.

Doritorii de a fi invetiatori in *Chisindia* — sunt detori a aretă că sunt romani buni, pedagogi nascuti cu asta chiamare, s'e seie bine limb'a romana, s'e aiba esamenu de calificatiune; — astu-feliu instruinu recursele, s'e le adresadie Comitetului paroch. din *Chisindia*, pana in 29 septemvrie st. vechiu, in care di se va tiené si alegerea.

Chisindia, 1874 sept. 14.

3—3

Comitetulu parochiale.

Pentru vacat'a statiune invetiator'esca la scol'a comunale romano-serba din comun'a *Jamulu-micu*, comit. *Temesului*, se deschide concursu pana in 26 octomvrie c. n. a.

Emolumentele sunt: 365 fl. v. a., 4 orgii de lemne pentru invetiatoriu, diumetate lantiu gradina la campu si cortelu liberu cu 2 incaperi etc. si cu gradina de legume.

Dela doritorii de a dobandi acestu postu se cere, ca s'e documentadie că sciu perfectu limb'a romana si serba, cari sunt limbele propunerii in sc'ola, dar si in limb'a patrii s'e fie deprinsi eslu pucinu a ceti si scrie. Documentele sunt de a se adresă la Comitetulu scolasticu locale.

Jamulu-micu, iu 28 septemvrie 1874.

3—3

Comitetulu scolasticu.

Pentru ocuparea unei statiunei vacanti de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. di *Bradu* — prin ac'est'a se escrie concursu pana in 10/22 octomvrie a. c. in c'ale di se va face alegerea de catra Reprezentantia gimnasiale.

Salariulu an' imprenatu cu acestu postu este 600 v. a. si se redica in rate lunari anticipative, incopendu din diu'a intrav' in oficiu.

Doritorii de a competi la acestu postu au a dovedit:

1. Că suntu de religiunea gr. or;
2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academiă din patria seu strainetate, seu celu pucinu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cu succesu eminentu cursulu de 3 ani la vre unulu din institutele teologice-pedagogice rom. gr. or. din patria.
3. Cumca au avutu pana acuma o purtaro morala nepetata.

Potentii si-voru adresă petitiunile loru le subsemnatulu comitetu in *Bradu*, comit. *Zarandului*.

Bradu, in 20 septemvrie 1874.

Comitetulu Representantiei gimnasiale.

Cu provocare la conditiunile publicate in concursulu din *Albina* nr. 51. se deschide de nou concursu la postulu de invetiatoriu din comun'a *Soceniu* pre langa inbunetatierea lefei anuali de 400 fl si 5 orgii de lemne pentru incaldirea sc'olei.

Din Siedint'a Sinodului parochiale tienuta in *Soceniu*, 8 septembre 1874, sub presiulu Pre onoratului d. proteru tractuale. —

Petru Stiopone mp.

Epitropu si notariulu sindului parochiale

3—3